

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen resurssointi kunnissa

Kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen resursseja koskeva kysely

- Kuntaliiton toteuttamalla kyselyllä kartoitettiin kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen mahdollisuuksia 1.1.2023 alkaen.
- Kysely toteutettiin tilanteessa, jossa sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämisvastuu oli siirtymässä kunnilta hyvinvointialueille. Vastaajia pyydettiin useiden kysymysten kohdalla arvioimaan tilannetta järjestämisvastuun siirtyessä (1.1.2023).
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on ollut vuoden 2023 alusta lähtien kuntien ja hyvinvointialueiden yhteinen tehtävä.
- Kysely lähetettiin kaikkiin 293 Manner-Suomen kuntaan ja vastausaikana 8.11.2022-22.11.2022 saatiin vastaus 98 kunnasta.
- Tässä materiaalissa käydään läpi kyselyn tulokset. Tuloksia tarkastellaan kaikkien vastausten lisäksi kuntakokoluokittain.

Kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen säädöserusteita

- Kunnan tehtävänä on **edistää asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä**. Kunnalla on ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä siltä osin kuin tämä tehtävä kytkeytyy kunnan muihin lakisääteisiin tehtäviin.
- Kunnan on strategisessa suunnittelussaan asetettava hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tavoitteet ja määriteltävä tavoitteita tukevat toimenpiteet. Sen on otettava **päätöksenteossään huomioon** päätöksensä **arvioitua vaikutukset** ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen **väestöryhmittäin**.

([Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä, 6 §](#)).

Poimintoja keskeisistä tuloksista 1/2

- **Kunnilla on hyvät valmiudet edistää asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä.**
 - Kyselyyn vastanneista kunnista 75 prosentilla on erikseen nimetty viran- tai toimenhaltija, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä.
 - Useimmiten erikseen nimetty koordinaattori on 50 001-100 000 asukkaan kunnissa ja 20 001- 50 000 asukkaan kunnissa. Vähiten erikseen nimettyjä koordinaattoreita on pienissä kunnissa.
- **Asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöhön käytettävää henkilöstöresurssia on käytettävissä kunnissa vaihtelevasti.**
 - Hieman vajaa puolet vastaajista arvioi, että resurssia on käytettävissä 1.1.2023 lähtien alle 1 henkilötyövuosi. Vastaavasti 38 prosenttia vastaajista arvioi resurssin olevan 1–2 henkilötyövuotta ja 10 prosenttia puolestaan arvioi, että resursseja on käytettävissä yli 2 henkilötyövuotta.
- **Kunnat ja hyvinvointialueet ovat jo sopineet tulevista yhteistyömuodoista tai näitä yhteistyömuotoja suunnitellaan parhaillaan yhteistyössä.**
 - Yhteistyömuodoista ovat sopineet aktiivisimmin suuret kaupungit (yli 100 000 as.)
 - Yhteistyömuodot ovat moninaiset. Kunnat ja hyvinvointialueet ovat mm. perustaneet yhteisiä työ- ja koordinaatioryhmiä hyten eri osa-alueille, määritelleet yhteistyömuodot sopimuksella ja tehneet yhteisen hyvinvointisuunnitelman.

Poimintoja keskeisistä tuloksista 2/2

- **Kunnat käyttävät hyvin vaihtelevasti vaikutusten ennakkoarviointia**
 - 30 prosenttia vastanneista kertoo, että kunnassa on tehty päätös/linjaus vaikutusten ennakkoarvioinnin käyttämisestä alueen asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Lisäksi 37 prosenttia vastanneista kertoo, että asia on suunnitteilla. Vastaavasti 31 prosenttia vastanneista kertoo, että vaikutusten ennakkoarvioinnin käytöstä ei ole tehty päätöstä/linjausta.
 - Eniten päätöksiä ennakkoarvioinnin käytöstä on tehty suurissa kaupungeissa (yli 100 000 as.) ja 20 001-50 000 asukkaan kunnissa.
- **Kunnat arvioivat vaihtelevasti talousarvion ja/tai käyttösuunnitelman (2023) valmistelun yhteydessä suunniteltujen määrärahojen/toimenpiteiden vaikutuksia alueen asukkaiden hyvinvointiin ja terveyteen**
 - Vastanneista 42 prosenttia kertoo, että kunnassa on arvioitu suunniteltujen määrärahojen/toimenpiteiden vaikutuksia alueen asukkaiden hyvinvointiin ja terveyteen. 34 prosenttia vastanneista kertoo, että vaikutuksia ei ole arvioitu ja 17 prosenttia vastanneista kertoo, asian olevan suunnitteilla.

Tuloksiin liittyviä huomioita

- Kyselyn tulokset osoittavat, että kunnissa panostetaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöhön kohtuullisen hyvin. Kuntiin on perustettu viime vuosina hyvinvointijohtajien ja koordinaattorien tehtäviä, joita voidaan pitää merkittävinä monialaisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön onnistumisen näkökulmasta.
- Hyvinvointityötä koordinoivien henkilöiden merkitys on tärkeä myös kuntien ja hyvinvointialueiden yhteistyön toimivuuden näkökulmasta. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on ollut 1.1.2023 lähtien kuntien ja hyvinvointialueiden yhteinen tehtävä, jossa onnistuminen vaatii aktiivista yhteistyötä.
- Kunnat olivat kyselyhetkellä (marraskuu 2022) sopineet tai suunnitelleet yhteistyömuotoja hyvinvointialueiden kanssa vaihtelevasti.
- Vaikutusten ennakkoarviointi on hiljalleen lisääntynyt kunnissa ja kysely osoittaa kiinnostusta aiheeseen. Hyte-kerroin lienee yksi vaikutusten ennakkoarvioinnin käyttöä kunnissa lisäävä asia. Ennakkoarviointien lisääntyminen vaatii myös koulutusta ja resursseja.

Kyselyn tulokset

Mikä toimielin kunnassanne vastaa alueenne asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtamisesta?

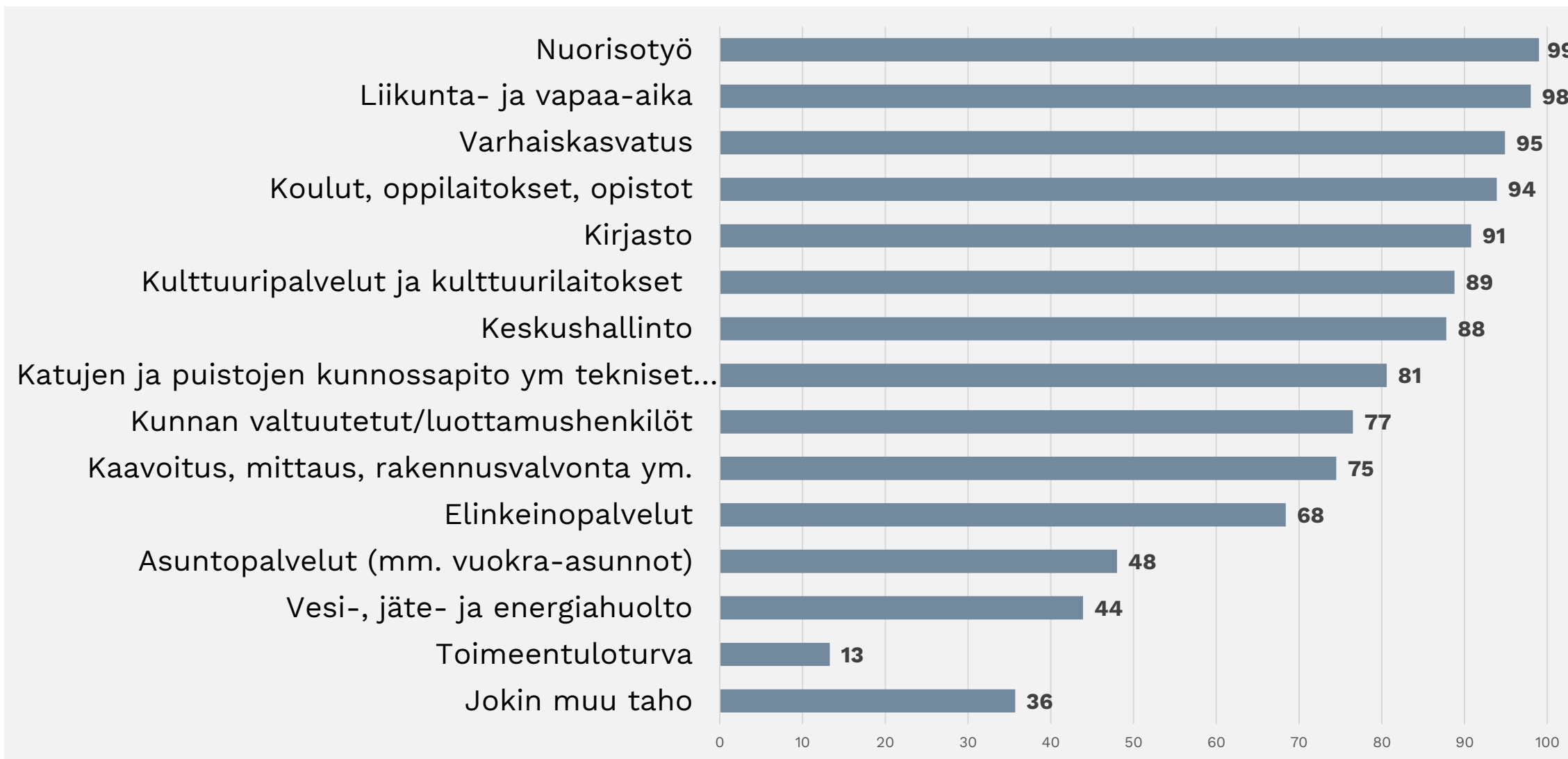
- Kunnanhallitus- ja valtuusto vastaa kunnan asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtamisesta noin joka viidennessä vastanneista kunnista.
- Erilaiset lautakunnat, jaostot ja valiokunnat, joko yksin tai yhdessä kunnanhallituksen ja –valtuuston tai johtoryhmän kanssa vastaavat tästä tehtävästä noin 80 %:ssa vastauksista. Näitä toimielimiä ovat mm;
 - Hyvinvointilautakunta
 - Sivistyslautakunta
 - Yhteisöllisyyslautakunta
 - Sivistyslautakunta
 - Elinvoimalautakunta
 - Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta

Kuka kunnassanne johtaa alueenne asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä?

- Hyvinvointijohtaja, hyvinvointipäällikkö, hyvinvointikoordinaattori tai hyvinvointisuunnittelija nimikkeillä toimivat henkilöt johtavat kunnan asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä noin 40 %:ssa vastanneista kunnista.
- Kunnan- ja kaupunginjohtajia on tähän tehtävään nimetty seuraavaksi eniten.
- Vastuuhenkilöinä on myös sivistysjohtajia, hallintojohtajia sekä muita yksittäisiä kunnan virkamiehiä.

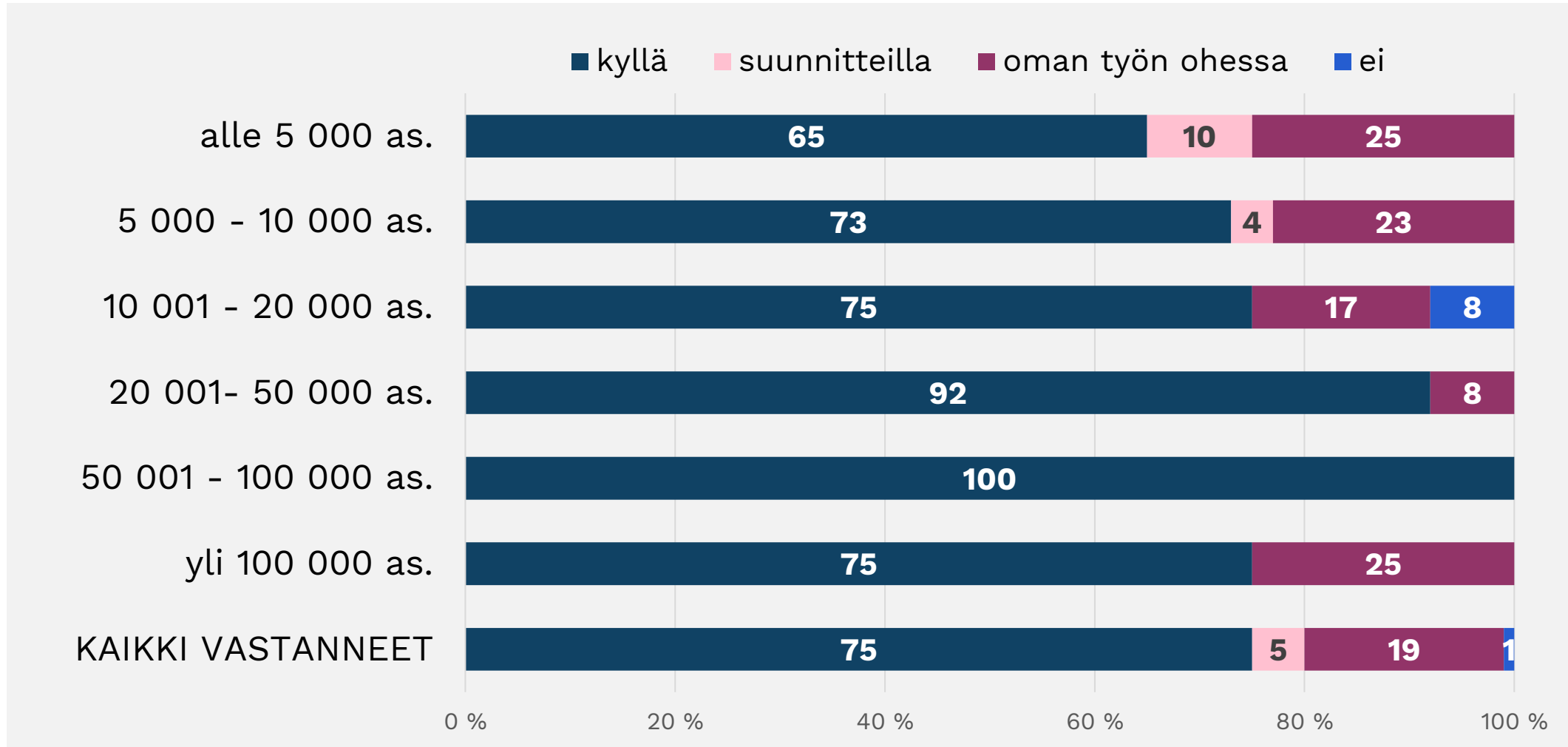

Mitkä tahot osallistuvat kuntanne alueen asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen 1.1.2023 alkaen? % vastanneista (N=98)

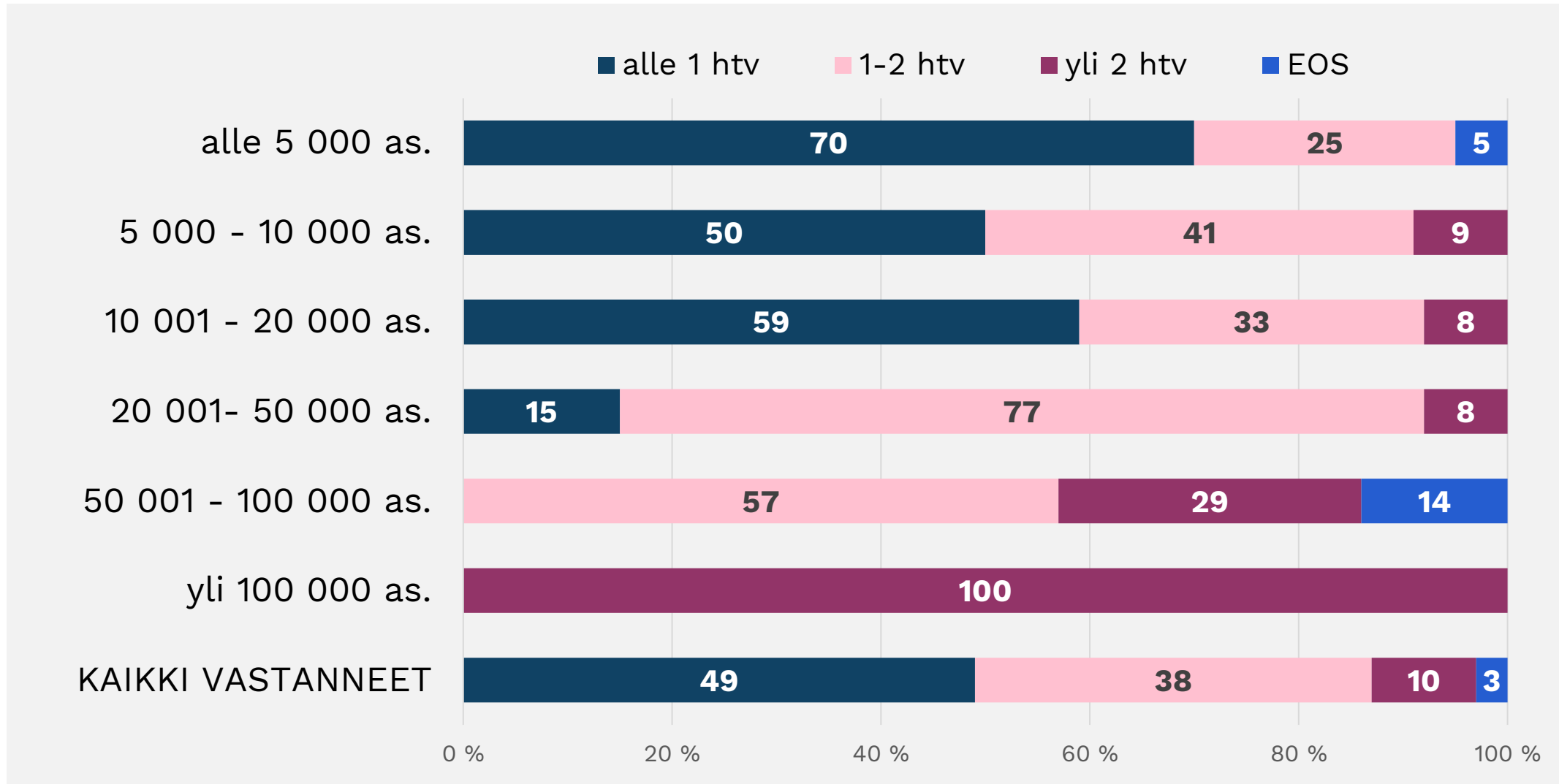

Onko kunnassa erikseen nimetty viran-/toimenhaltija, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä 1.1.2023 alkaen?

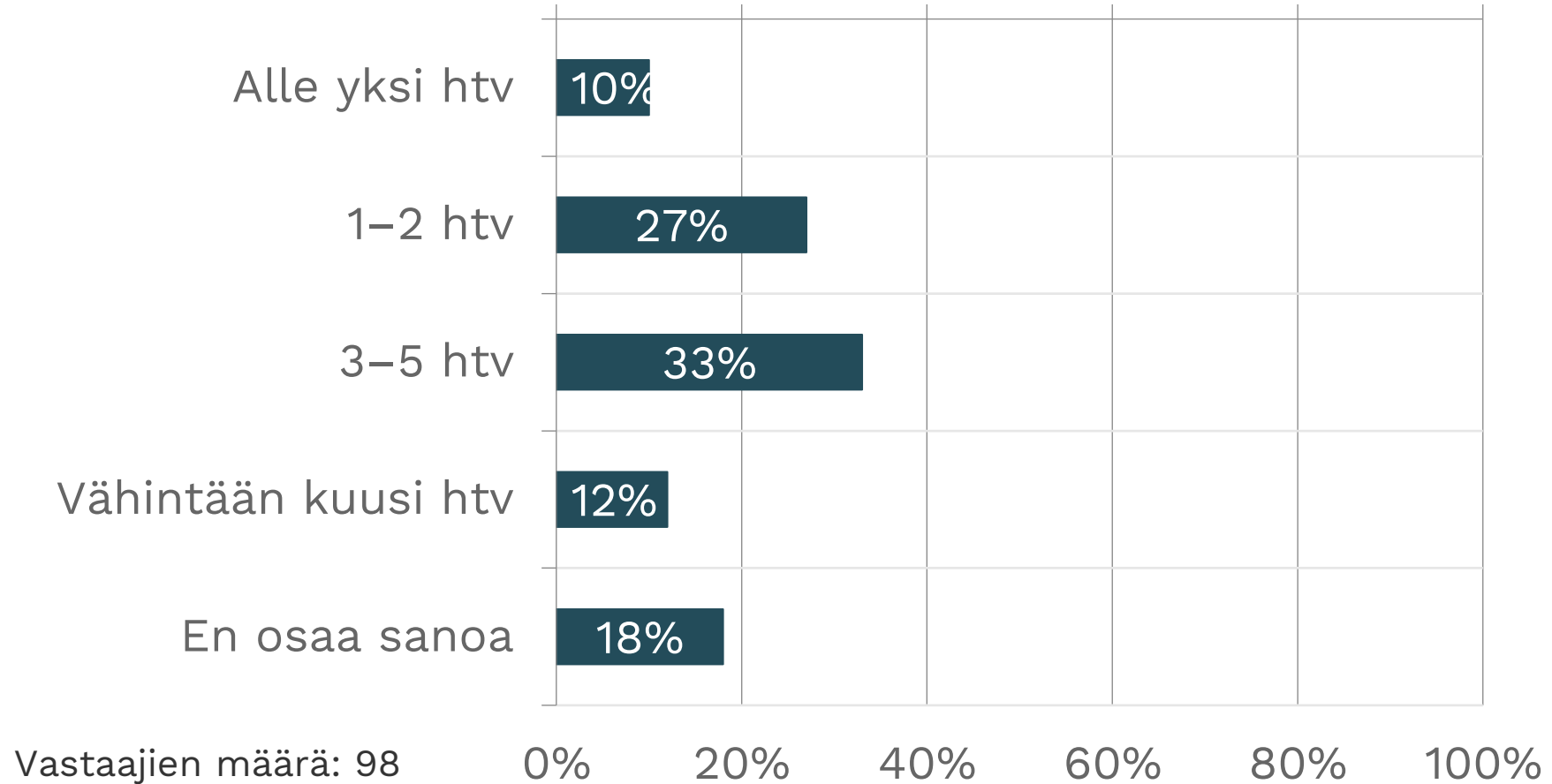
Vastausten %-jakaumat kuntakokoluokittain. (N=98)

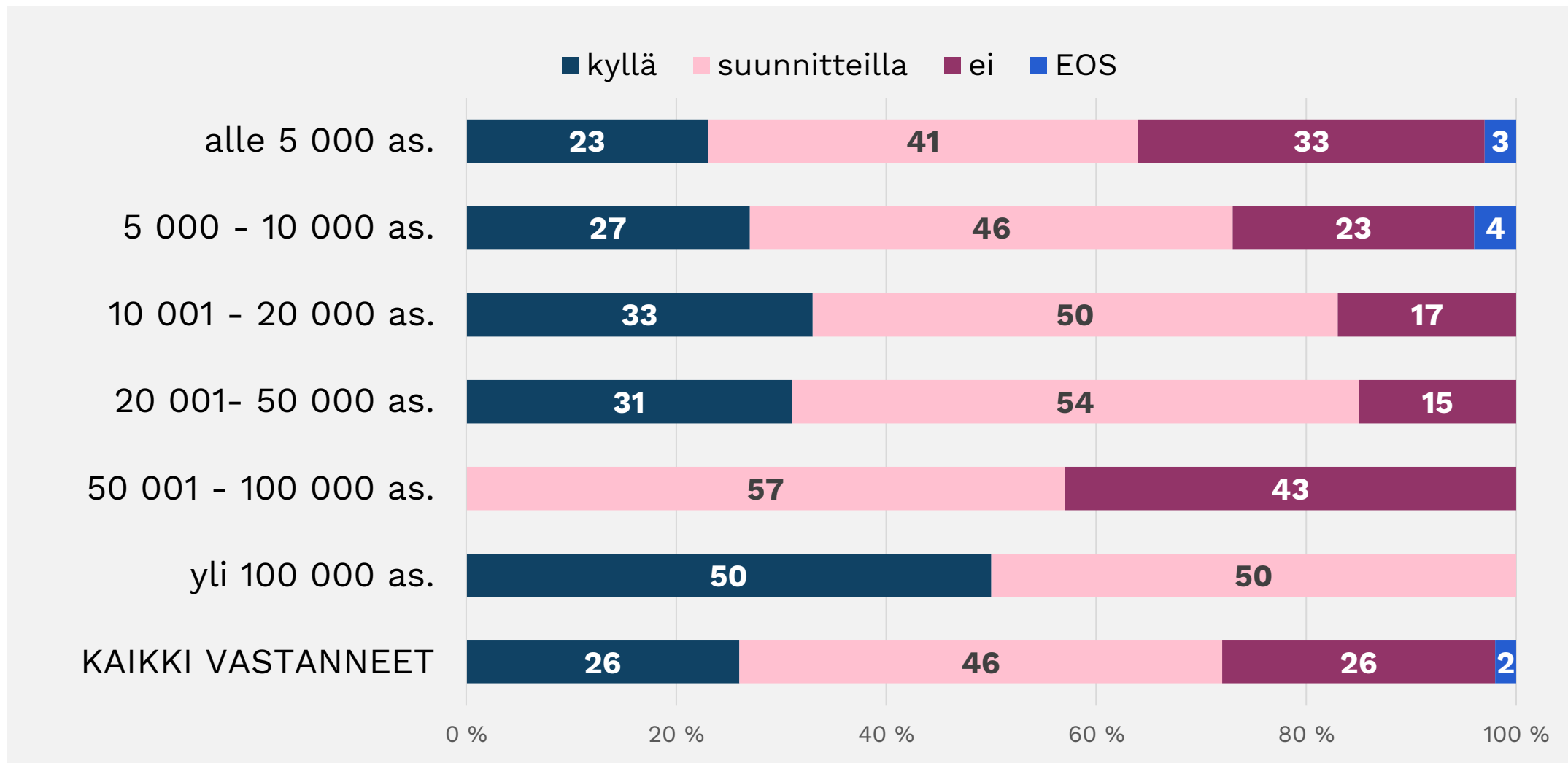
Kuinka paljon arvioitte henkilöstöresurssia olevan käytettävissä kuntanne alueen asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinaatiotyöhön 1.1.2023 alkaen henkilötyövuosina (htv). Vastausten %-jakaumat kuntakokoluokittain (N=98)

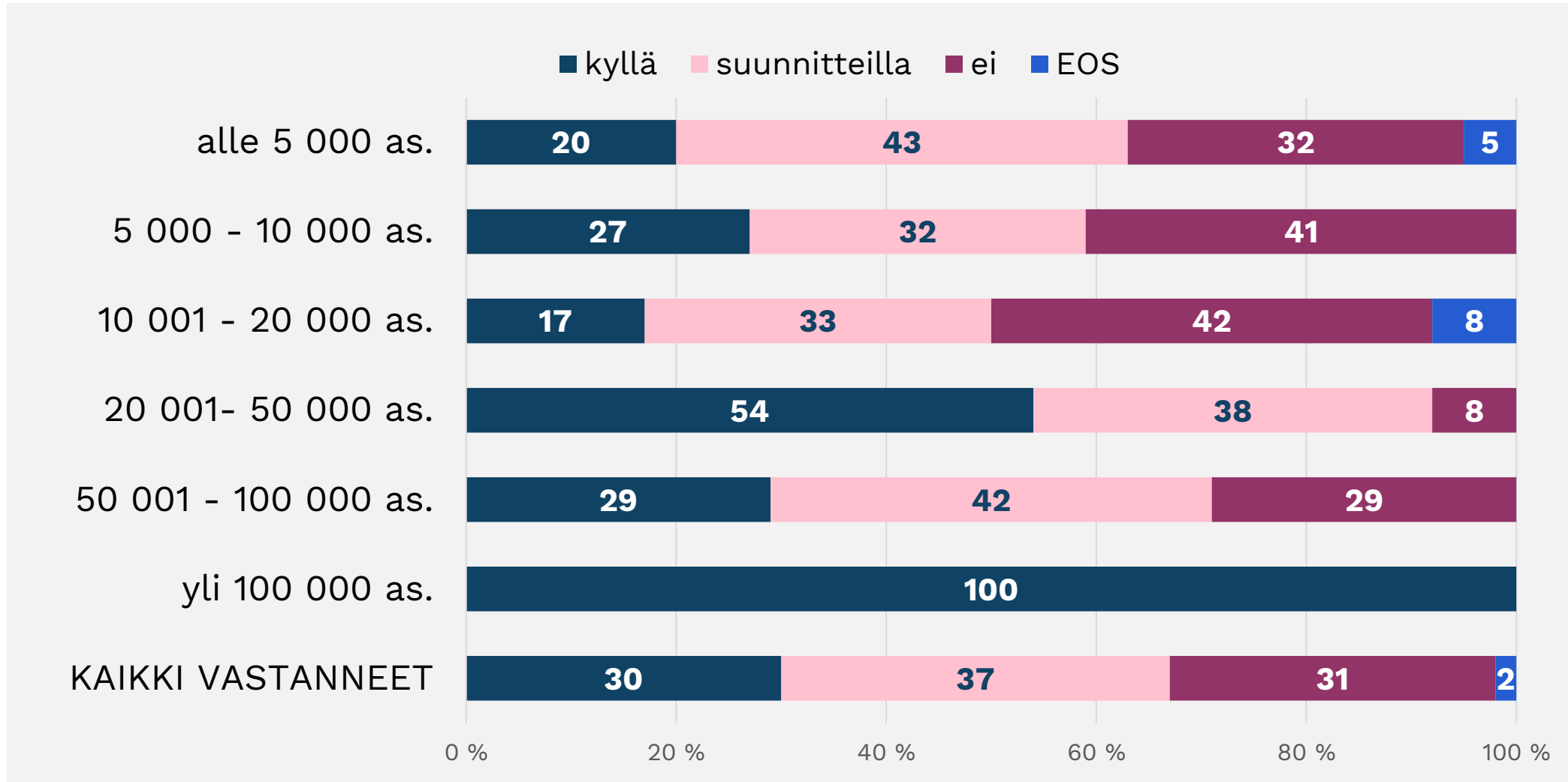
Kuinka paljon arvioitte henkilöstöresurssia olevan kokonaisuudessaan käytettävissä kuntanne alueen asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen 1.1.2023 alkaen, kun lasketaan yhteen eri toimialoilla tehtävä hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen? Vastaus annetaan henkilötyövuosina (htv).

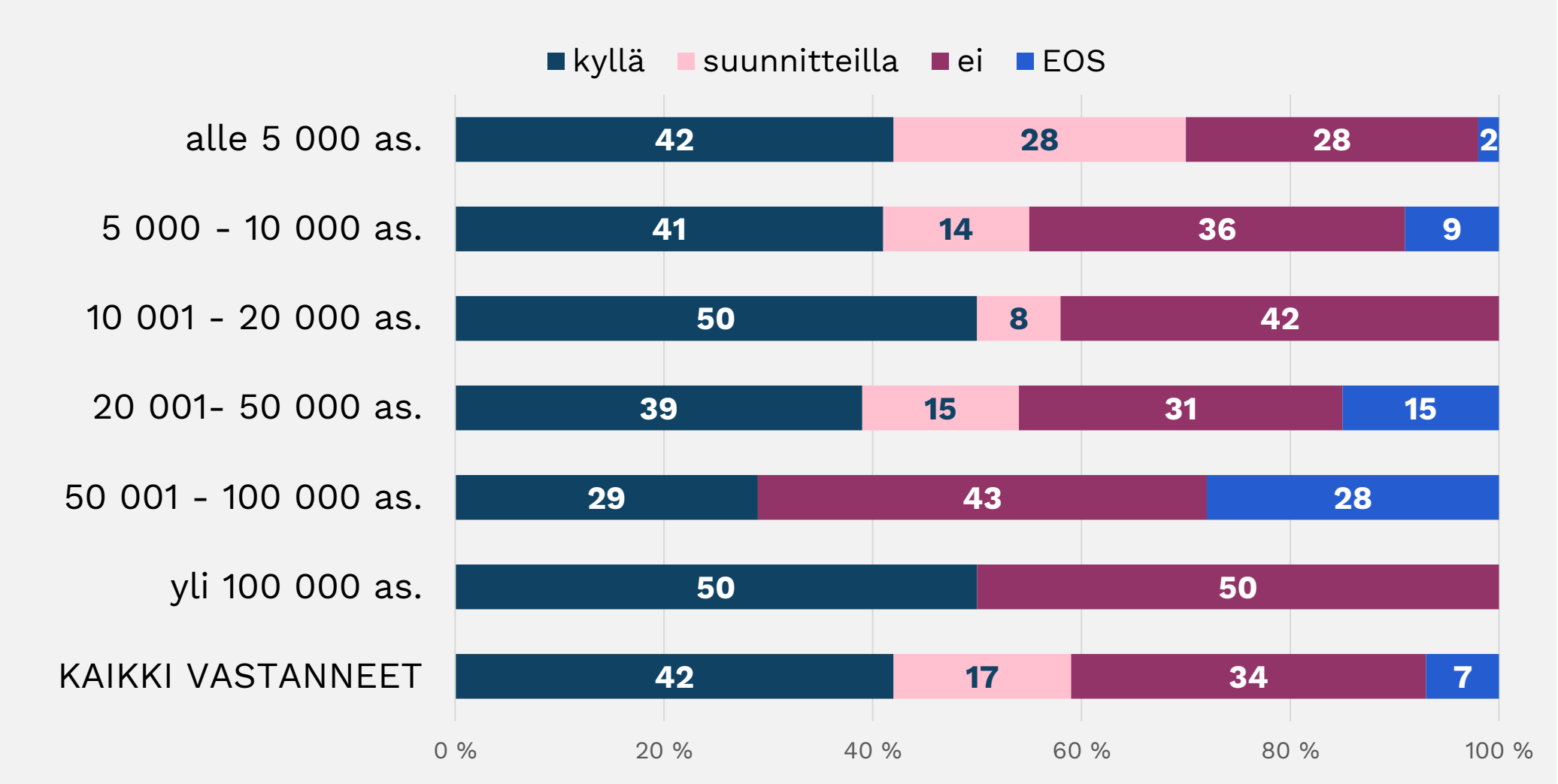
Oletteko jo sopineet kunnan ja hyvinvointialueen yhteisistä alueenne asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä edistävistä yhteistyömuodoista, jotka otetaan käyttöön 1.1.2023 alkaen? Vastausten %-jakaumat kuntakokoluokittain (N=97)

Onko kunnassanne tehty päätös/ linjaus vaikutusten ennakoarvioinnin käyttämisestä alueenne asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi?
Vastausten %-jakaumat kuntakokoluokittain (N=98)

Onko kuntanne vuoden 2023 talousarvion ja/ tai käyttösuunnitelman valmistelun yhteydessä arvioitu suunniteltujen määrärahojen/toimenpiteiden vaikutuksia alueen asukkaiden hyvinvointiin ja terveyteen? Vastausten %-jakaumat kuntakokoluokittain (N=98)

Tietoa kyselyn toteutuksesta ja vastaajista

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kunnassa – mitä kysyttiin?

- Mikä toimielin ja viranhaltija kunnassanne vastaa asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä?
- Mitkä kaikki tahot kunnassanne osallistuvat asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen?
- Onko kunnassanne erikseen nimetty henkilö koordinoimaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä?
- Kuinka paljon henkilöresurssia kunnassanne on käytettävissä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinaatiotyöhön?
- Kuinka paljon henkilöresurssia yhteensä kunnassanne on käytettävissä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen? Onko kuntanne ja hyvinvointialueen kanssa sovittu yhteisistä yhteistyömuodoista?
- Onko kunnassanne tehty päätös/linjaus vaikutusten ennakkoarvioinnin käyttämisestä terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi?
- Onko kuntanne vuoden 2023 talousarvion yhteydessä arvioitu varattujen määrärahojen/toimenpiteiden vaikutuksia alueenne asukkaiden hyvinvointiin ja terveyteen?

Tietoa kyselyyn vastanneista

- Kysely lähetettiin kaikkiin 293 Manner-Suomen kuntiin 8.11.2022.
- Vastausprosentti oli 33,4 %.
- Määräaikaan mennessä vastasi 98 kuntaa.
- Aktiivisimmin vastasivat 5 000 - 10 000 asukkaan kunnat.
- Kyselyyn vastanneista yli puolet oli hyvinvointijohtajia, hyvinvointipäälliköitä, hyvinvointikoordinaattoreita tai hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtajia.
- Toiseksi eniten vastaajina olivat kunnanjohtajat, hallintojohtajat ja sivistysjohtajat
- Vastaajina oli myös kuntien muita virkamiehiä mm. nimikkeillä vapaa-aikajohtaja, henkilöstöpäällikkö, kehittämispäällikkö, palvelujohtaja yms.

Tietoa kyselyyn vastanneista Manner-Suomen kunnista kuntakokoluokittain tarkasteltuna.

Kuntakokoluokka	Kuntien lkm (as.luku 31.12.2021)	Vastanneiden kuntien lkm	osuus kokoluokan kunnista
Alle 5000 as.	125	40	32 %
5 000 – 10 000 as.	72	22	63 %
10 001 – 20 000 as.	42	12	29 %
20 001 – 50 000 as.	33	13	39 %
50 001 – 100 000 as.	12	7	58 %
Yli 100 000 as.	9	4	44 %
Yhteensä	293	98	33 %

Lisätietoja:

Liisa Jurmu

liisa.jurmu@kuntaliitto.fi

050 479 6835

www.kuntaliitto.fi